קאטיא

(ערצעהלונג)

אוים דעם ענגלישען.

פון עדווארד

די טיהר פון קאזאמעט האט זיך הינטער מיר מיט א שווערען קלאפ פער-מאכט, פאר א ווייל בין איך געשטא-פריהער צום קלאנג פון די שליסלען, נען אונבעוועגליך און זיך צוגעהערט, וואס האבען אין שליסעל-לאך זיך גע-דרעהט, און דאן צו די שווערע טריט פון „קליוטשניק" (טורמע וועכטער) וועמעס ווידערקול האט אזוי הויך אב געקלונגען דורך די הוילע טורמע ווענד.

— זיי געזונד, פרייהייט!

— זיי געזונד! האט די עכא ווי-דערהאלט.

מיט א פארצווייפעלט הארץ האב איך זיך אנגעלעהנט אויף דער אייזערנער טיהר און געפרואווט בעטראכטען וואו איך געפין זיך דא. אי דער יונ-קעלהייט האב איך פריהער קיום גע-קאנט עפעס דערקאנען אלץ וואס איך האב געזעהען איז געווען א לאנגע רייהע נידעריגע נארעס, אויף וועלכע די ארעסטאנטקעס זיינען געלאפען. מיר האט זיך אזוי געוואלט אנידערליגען אויסצי-העו און די אויגען פארמאכען! אלע אלע גלידער מיינע האבען מיר וועה גע-טהאן און דער קאפ — ווי ער וואלט אין פלאמען געגליהט.

איך האב א פאר שפאן געשטעלט, זוכענדיג א שטוהל, א בענקעל א קעס-טעל — וואס ניט איז אבי זיך אבצו-רוהען, אויף דער פאדלאגע נעבען מיר איז עפעס דונקעלעס געלעגען — ווי א דונקעלע קנויל האט עס אויסגעזעהען, אבער ווען איך האב זיך איינגעבויגען און דאס אנגעריהרט האט די קנויל זיך גענו-מען בעוועגען און א העסליכער צושויבער-טער קאפ האט פלוצלונג דערפון זיך בע-וויזען, אויסשטעלענדיג אויף מיר א פאאר גלעזערנע אויגען, צוטומעלט האב איך אויף א הינטערווייל א שפרונג געטהאן און מיין הארץ האט אזוי ווילד אנגעהויבען קלאפען אין מיר. וואו בין איך? צווישען וועמען?

אוים גרוים פערצווייפלונג האב איך מיינע אויגען פארשלאסען. דער גאנ-צער עלענד פון די לעצטע טעג איז מיין געדאנק פערביי, און זיך אנשפארענדיג אן דער קאלטער און פייכטער טורמע וואנד האב איך כליפען אנגעהויבען, און אין גאנצען איינגעהילט אין שרעק האב איך געוויינט אזוי ביטערליך גאר ווי אן אבצעהניעהריגעס מיידעל קען וויינען, ווען מען רייסט איהר פלוצלונג פון דער היים אוועק און מען שליידערט זי אין אזא אונמענשליך ארט אריין.

— זאג נאר דו, פערמאך דארט דאס מויל! האט א גראבע און וואולגארע שטימע פלוצלונג איבערגעריסען די צעלע שטילקייט, ביזט איצט ניט אין דער היים זאל דיך דער טייוועל נעהמען!

— דו פערמאך בעסער דיין אייגע-נעם פיסק, דו אלטע טשוטשעלע! האט א יונגע שטימע אבגעענטפערט.

איך האב דאן גלייך דערהערט עמי-צענס לייכטע טריט זיך דערנעהענטע-רען צו מיר:

— וויין ניט מיידעלע! עס העלפט ניט ביסט דא ניט די איינציגע קום איך וועל מאכען פלאץ פאר דיר

זי האט מיך געפיהרט צום ווינקעל פון קאזאמעט, וואו זי איז אויף א לייוונטע-נעם בעטעל געשלאפען. דאס איז גע-ווען דאס איינציגע בעטעל אין דער צע-לע אלע אנדערע ארעסטאנטקעס זיינען אויף די נארעס געשלאפען.

— א פאליטישע האט עס איבערגע-לאזט, האט דאס מיידעל ערקלעהרט. זי לאזען מיר שלאפען אויף דעם. ביסטו אויך א פאליטישע?

— יא, האב איך געענטפערט, פרו-בירענדיג מיינע טרעהרען איינהאלטען.

— ביסטו אויך?

— ניין, איך בין א קרימינעלע, וועל געמישפט ווערען פאר מארד, שרעקסטו זיך פאר מיר?

— ניין, האב איך איהר פארזיכערט איך האב אויף איהר א קוק געטהאן, זי איז אזוי גוט הארציג, אזוי ליעבליך גע-ווען צו מיר, און איך האב כמעט איהרע רייד ניט געגלויבט.

עס איז אמת מיידעלע איך געפין זיך דא נאר דערפאר וואס איך האב שיער דערהרגעט א מאן, אדער בעסער געזאגט אן אלטען הונט.

זי האט מיט נאליגען געלעכטער אויסגעשאסען און דאן פארטגעזעצט:

— ער איז לעבען געבליבען. וואלט ער אוועקגעפגרט וואלט מיט איין הונט ווייניגער אויף דער וועלט געווען. אל זא שרעקסט זיך ניט פאר א מערדערין? אבער, ווי רופט מען דיך? אלגא? או, מיין נאמען איז קאטערינא, קאטיא, רופען זיי מיך. רוף מיך דו אויך קאטיא!

— ביסט אזוי גוט צו מיר, קאטיא, האב איך זיך אבגערופען, — און איך בין בלויז א פרעמדע, וועמען דו זעהסט איצט דאס ערשטע מאל. איך קאן גאר-ניט גלויבען אז דו זאלסט ווען האבען בעגאנגען א פארברעכען איז ער טא-קע אזא שלעכטער מענש געווען?

— א הונט איז ער געווען, אן אל-טער פאסקודנער ליידאק! איהרע אוי-גען האבען געפונקעלט מיט פייער ווען זי האט גערעדט אבער וואס העלפט דען אצינד, אז ער לעבט און איז געזיכערט, איך בין דא מעגליך פארן גאנצען לעבען אויב איך דערשטיק זיך דא ניט אליין אין גיכען! קום, מיידעלע, לאמיך בע-סער שלאפען.

איינינע מינוטען זיינען פארביי און מיר האבען א ווארט ניט אויסגערעדט איך האב שוין מיין אייגען אונגליק גע-האט פערגעסען, טראכטענדיג בלויז וועג-גען דער מיידעל וואס איז נעבען מיר גע-לעגען.

— קאטיא! האב איך אנגעהויי-בען.

— וואס איז מיידעלע?

— דאס לעבען איז אזוי גרויזאם, קאטיא!

— יא, עס איז אזוי, מיידעלע!

פלוצלונג אליין ניט וויסענדיג, ווי דאס איז געשעהען האב איך זי אין מיינע ארמס אריינגענומען, און אין דער שטיל-קייט פון דער נאכט האב איך נאהענט צו איהר הארץ זיך צוגעטוליעט און אזוי ביטערליך געקלאגט אויף מיין אונגליק, אויף איהר אונגליק און אויף די אונגלי-קען פון אלע די אונגליקליכע אזוי ווי זי און איך.

דאס לעבען איז גאר קיין יום טוב ניט, מיידעלע, האט זי געזאגט, ווען איך האב כליפען אויפגעהערט, איך בין א דיענסט געווען פאר א רייכען מאן'ס ווייב, איינמאל איז זי פון שטאדט אוועק-געפאהרען. מיר זיינען אליין אין הויז פארבליבען, איהר מאן און איך, אין א געוויסער נאכט האט ער מיר אין זיין צי-מער אריינגערופען און מיר בייקומען געוואלט, דער אלטער ליידאק! איך האב איהם מיט א זילבערנעם לייכטער איבערן קאפ געשליידערט, ער איז שפע-טער געזונד געווארען און מיך האבען זי אין טורמע פערשפארט.

— עס איז שרעקליך קאטיא, האב איך געוויינט. דו ביסט דאך אזוי אונשול-דיג!

— וואס העלפט עס דען מיידעלע? דאס לעבען וועט מיר שוין מעהר גארניט געבען. לאמיר איצט שלאפען. ביסט דאך נאך אזא קינד, שלאף, מיידעלע!

און אין געשלאסענע ארעמס זיינען מיר שפעטער איינגעשלאפען

* * *

מיר זיינען געווארען אמת'ע גוטע פריינדינס. זי איז זעהר שעהן געווען.

— הויך, שלאנק, גראציעז, אפילו אין די שמאטעס וואס זי האט געטראגען. זי האט גאלדענע האר געהאט און דונקעלע אויגען, איך האב קיינמאל ניט געקאנט דערגעהן צו איהרע אויגען זיינען בלוי אדער גרוי. יעדעס מאל ווען איך פלעג אין זיי אריינקוקען האבען זיי גאר אן אנ-דער קאליר געהאט, טהיילמאל דונקעל און געהיימניסוול, טהיילמאל העל און קלאהר ווי די אויגען פון א קינד, און כאטש זי איז צוויי און צוואנציג יאהר אלט געווען האט זי אבער די נשמה פון א קינד געהאט.

מיט ברייט פארנאנדערגעעפענטע אויגען, פונקט ווי זי וואלט אין ענטצי-קונג זיך פערלוירען פלעגט זי שטונדען לאנג אבזיצען און הערען די צויבער-מעשה'לאך וואס איך האב איהר דער-צעהלט.

די טרויעריגע געשיכטע פון אנדער-סען'ס „מיאוסע ענטלע" האט ביטערע טרעהרען ביי איהר ארויסגערופען.

— פונקט ווי איך — האט זי מיר געזאגט, איטליכער האט שטענדיג גע-פרובירט אויף מיר טרעטען, אין א יתומים אנשטאלט בין איך ערצויגען גע-ווארען. ווען איך בין קוים דריי יאהר אלט געווען איז מיין מוטער געשטארבען און מיך אליין, אן עלענדע אויף דער וועלט געלאזט, צו זעכצעהן יאהר בין איך שוין געווען א דיענסט ביי א רייכער דאמע. זי האט א זוהן געהאט א פאר יאהר עלטער פון מיר. איינמאל האט ער מיך אין זיינע ארעמס אריינגעכאפט. איך האב איהם דערפאר אין מארדע דערלאנגט און בין דערפאר ענטזאגט געווארען. זינט דאן האב איך אייניגע שטעלעס גע-האט ביז אט דער לעצטער, און פונקט ווי דיין מיאוסע קאטשקעלע האב איך תמיד געליטען ווייל איך בין א דיענסט-מיידעלע, ניט קיין דאמע. די מענער זיי-נען שרעקליך אין זייער בעציהונג צו דיענסטען. הלואי וואלט איך געקאנט פון שטאדט אוועק און א פראסטע פעלד-ארבייטערין ווערען.

* * *

עס איז סוף אפריל געווען די לופט האט געאטהעמט מיט פריהלינג. דער איינציגער בוים נעבען דער טורמע האט זיך גענומען בעקליידען מיט קליינע, בלאס גרינע בלעטער. די אבענדען זיי-נען קירצער געווארען כאטש פאר אונז זיינען זיי נאך אלץ געווען צו לאנג. זיי-גער זעקס זיינען מיר שוין געווען אין די קאמערען פערשלאסען מיט א ביסעל מא-טען שיין ארום זיך און זיצענדיג אויף'ן בעטעל פלעגט קאטיא און איך איינס פארן אנדערען די הערצער אויסרעדען.

— איך האב אמאל געליעבט, אה, מיי-דעלע, האט זי מיר איינמאל דערצעהלט, מיט צוויי יאהר צוריק ווען איך בין אנ-געקומען אויף מיין לעצטער שטעלע, האט זיך עס אנגעהויבען. ער איז געווען דעם אלטענס ווייב פלימעניק און האט דארט א צייט געוואוינט. ער איז אזוי גוט, אזוי איידעל געווען צו מיר, ווען ער האט מיך דאס ערשטע מאל דערזעהען האב איך גראד געטראגען האלץ צום אוי-וון אין עס צימער איינצוהייצען. ער האט צו מיר א זאג געטהאן: פאר-וואס נעהמסטו אזוי פיעל מיט איינמאל, קאטיא? עס איז דאך צו שווער, איך וועל דיר העלפען". קיין מאן איז ניט אזוי גוט געווען צו מיר. ער איז דער ערשטער געווען. איך האב ניט געקאנט אנדערש ווי נאר טראכטען וועגען איהם ער איז געווען א סטודענט, און ארים דערפאר האט ער טאקי דארט געוואהנט. ער האט זיך אבער באלד צוקריעגט מיט דעם אלטען הונט און האט דאס הויז פערלאזט.

— האסט מסתמא שטארק געליטען דערפון, קאטיא, האב איך מיט גרוים מיטלייד זיך אנגערופען.

— יא, זעהר שטארק, מיידע-לע.

מיר זיינען שטיל געבליבען. פאר א ווייל, קיינער האט פון אונז ניט גערעדט. איהרע אויגען, האב איך בעמערקט זיי-נען פול געווען מיט טרעהרען און זי האט די ליפען ניט געקענט בעוועגען. שפעטער האט זי פארטגעזעצט:

ער איז זיך געקומען געזעגענען מיט מיר און געזאגט: קאטיא, געה אוועק פון דאנען, היט זיך פאר מיין פעטער. געה אוועק טייערע קאטיא, איך וועל קו-מען נאך דיר ווי גיך איך וועל נור קענען, ער איז אבער מעהר ניט געקומען. ער איז ארים געווען, און ווער ווייסט וואס מיט איהם איז געשעהען? אפשר האט ער א מיידעל זיין גלייכען געטראפען, איך פלעג איהם אפט זאגען „ווי קאנסטו מיך ליעבען? דו ביסט דאך א סטודענט, און איך בין בלויז א דיענסט.

— און ער איז מעהר קיינמאל ניט צוריקגעקומען קאטיא?

— קיינמאל ניט, האט זי געקלאגט, קיינמאל ניט! גאט מייגער, ווי איך האב איהם געליעבט! ווען ער וואלט מיר כאטש א פאר ווערטער געשריבען!

דאס שיקזאל איז אבער געווען געגען קאטיאן און א נייער אונגליק איז איהר אנטקעגען געקומען.

מיטאג צייט פלעגען מיר שטענדיג הא-בען א שטונדע צייט צו שפאצירען אי-בערן טורמע הויף. מיר פלעגען אפט בע-מערקען ווי דער אויפזעהער שטעהט זיך אין זיין פענסטער און נעהמט פון אונז די אויגען ניט אראב.

ער איז געווען א מאן פון א יאהר פיער-ציג אדער פינף און פיערציג מיט א פלי כעוואטען קאפ און אנגעפרעסענעם פרצוף. זיינע אויגען פלעגען ארומבלאנ-זשען צווישען קאטיאן און מיר, און יע-דעס מאל איז קאטיא דערפון בלייך גע-ווארען.

די בעסטיע קוקט עווים צופיעל אויף אונז האט זי מיר איינמאל א שעפט-שע געטהאן, איך האב מורא מיידעלע, אויב מיר געפעהלען איהם, וועט שוין דאן אונזער סוף קומען.

אין א פאר טעג ארום האט ער אונז פלוצלונג אבגעשטעלט, ווען מיר האבען געהאלטען ביים אריינגעהן אין דעם לאנ-גען טורמע קארידאר, ער האט זיינע הענד אויף קאטיאן ארויפגעלעגט און אריינקוק-קענדיג אין איהרע אויגען מיט א בייז-האפטען שמייכעל געזאגט:

— היינט איז מיטוואך. שבת זייגער צעהן אין אווענד וועל איך שיקען נאך דיר, זיי גרייט.

ער איז דאן גלייך פערשוואונדען לא-זענדיג אונז ביידען ווי צוטומעלטע.

— איך וועל ניט געהן! ניין, ניין! האט קאטיא געשטאמעלט, בעסער דער טויט, בעסער שטארבען!

— ער וועט נאך פילייכט ענדערען זיין מיינונג, קאטיא, האב איך זי גע-פרובירט טרייסטען, דו זיי אבער ניט אי-בערגעשעלט, איך בעט דיך טהו עס ניט.

די פאר טעג זיינען פארביי אין טויט-ליכען יסורים. קאטיא האט ניט געקאנט שלאפען אדער עסען, און מיט בליקען גע-ריכטעט צו דער טיהר פלעגט זי אבזיצען שטונדען לאנג און ציטערען.

— נאר איין מאן איז אמאל גוט גע-ווען צו מיר, מיידעלע, נאר איינער, מיין איינציגער, אלע אנדערע זיינען ווי הינט איך האב אזוי לאנג געקעמפט און איצט קומט עס ווידער.

און אט איז דער שבת געקומען, פונקט זייגער צעהן האט די טיהר פון אונזער קאמער זיך געעפענט, און א הויכער גע-זונטער „קלוטשניק" האט אויסגערו-פען:

— קאטיא קאטערינא! דער הער אויפזעהער וויל דיך.

בלייך ווי דער טויט האט קאטיא פון בעט זיך אויפגעהויבען, איך האב אין גאנצען געשוידערט פון שרעק און נעבען איהר זיך געהאלטען.

— איך וועל ניט געהן — האט קא-טיא געענטפערט.

— מאכסט זיך דערמיט ערגער, האט דער וועכטער מיט כעס געזאגט, — מען האט מיר באפוילען דיר צו ברענגען מיט געוואלד, אויב דו וועסט אליין ניט געהן.

קאטיא איז געגאנגען.

א גאנצע נאכט בין איך געלעגען מיט אויפגעריסענע אויגען, ערווארטענדיג איהר צוריקקומען. אין דער פריה האט די טיהר זיך געעפענט איך בין פון בעטעל אויפגעשפרונגען זי איז געשטאנען אויף'ן שוועל א ציטערנדע, א בלייכע מיט צולאזענע האר.

ריהר מיר ניט אן מיידעלע — האט זי אין דער שטיל געזאגט — דארפסט אפילו נאהענט נעבען מיר ניט שטעהן...

איך האב איהר ניט געהערט, האב זי ארומגענומען, געקושט און גענומען ריי-דען אזוי איידעל ווי איך האב נאר גע-קאנט.

— וואס העלפט עס דען, מיידעלע, האט זי געענטפערט זיך אויסדרעהענדיג צו מיר מיט א לעבענסלאזען בליק אין די אויגען, איך בין שוין פארטיג, ניטא מעהר פאר מיר.

— — — — — — — —

— — — — — — — —

אויף צומארגענס איז איהר קערפער געפונען געווארען הענגענדיג אין א טורמע קיך, וואוהין זי איז ביינאכט געגאנגען אונטער עפעס אן אויסרייד.

„וואס האבען זיי געטאן מיט מיין רוס-לאנד?" פרעגט באריס סאווינקאוו

אן אונטערדריקטער ארטיקעל פון דעם באוואוסטען רוסישען סאציאליסט-רעוואלוציאנער, וועלכער באשולדיגט די באלשעוויסטישע פיהרער אין פערראטה. — איבערגעגעבען אין א קייבעל פון הערמאן בערנ-שטיין.

דער פילאדעלפיער „אינקוואיערער" האט געקראגען א קייבעל פון דעם בע-וואוסטען אידיש - ענגלישען זשורנאליסט הערמאן בערנשטיין, וועלכער געפינט זיך איצט אין קריסטיאניא. אין קייבעל גע-פינט זיך אן ארטיקעל פון דעם בעריהמ-טען רוסישען סאציאל רעוואלוציאנער, באריס סאווינקאוו. דער ארטיקעל איז געווען אבגעדרוקט אין דער צייטונג „רוס-קאיא וועדאמאסטי", וועלכע איז אונ-טערדריקט געווארען פון דער באלשעוויס-טישער רעגירונג.

ווי באקאנט, איז סאווינקאוו געווען קריעגס מיניסטער לעצטען סעפטעמבער, ווען קארנילאוו'ס און קערענסקי'ס פער-פלאנטערטע פאליטיק האט געגעבען א מעגליכקייט די באלשעוויקעס אוקצו-נעהמען די מאכט פון דער פראוויזארי-שער רעגירונג און פאלשטענדיג דעמארא-ליזירען די ארמיי. סאווינקאוו'ס קאנ-פיסקירטער ארטיקעל לעזט זיך ווי פאלגט:

„וואס האבען זיי געמאכט פון מיין רוס-לאנד? מיר זיינען ענטריסטעט פון באל-שעוויסטישען מאניפעסט און פון זייער שענדליכען פריעדען. מיר פיהלען זיך ערנידעריגט און בעליידיגט און אונטער-ווארפען צו יעדען חבר'ס רחמנות-געפיהל. דאך טוען מיר גארניט, ווייל מיר וואַ-גען ניט צו זאגען: „א דאנק גאט, ניט איך, נאר מיין שכן איז דערשאסען גע-ווארען".

„אבער נאך אלעמען, וועלען מיר קיינ-מאל ניט פערגעסען, אז לענין, נאטהאנ-זאהן און קאמפאני, זיינען געקומען קיין רוסלאנד איבער בערלין, און אז די דייט-שע רעגירונג האט זיי געהאלפען צוריקצו-קומען קיין רוסלאנד. פאר גארניט גיט מען גארניט. לענין און קאמפאני האבען צו-ריקגעצאהלט דייטשלאנד צוערשט מיט די סאלדאטען אין „פראוודא", דערנאך ביים פראנט און דאן אין ברעסט-ליטאווסק, וואו זיי האבען געשלאסען זייער אונגלויב-ליכען פריעדען.

„וואס האבען זיי געמאכט פון מיין רוסלאנד? מען מוז זיין א פאנאטיקער צו מיינען ערנסט, אז דער אינטערנאציא-נאלער פראלעטאריאט וועט אונז אונטער-שטיצען. נור א וואהנזיניגער אדער א פערברעכער וואלט געקענט בעגריינדען פאליטישע אויסרעכענונגען אויף אזא אונטערשטיצונג.

„ווען לענין און קאמפאני האבען פאל-שטענדיג פערניכטעט רוסלאנד'ס פריי-הייטליכע מאכט, האבען די דייטשען אויפ-געהויבען זייער געפאנצערטע פויסט. לע-נין האט זיך גלייך אונטערגעגעבען, ווייל ער איז געגען רעוואלוציאנערע פראזען, אבער די איבעריגע האבען אנגעהויבען רעדען וועגען פערטיידיגען דאס פאטער-לאנד. ניט בלויז רוסלאנד, נאר א מין ניי-ערפונדענעם סאציאליסטישען פא-טערלאנד.

„ווער קען גלויבען, אז די מענשען, וועל-כע האבען פערניכטעט די ארמיי, וועל-כע האבען ערקלעהרט, אז ליעבע צום לאנד און וועלכען מען איז געבוירען געווארען איז נור א פאראורטייל, וועלען פערטיי-דיגען רוסלאנד? זיי זיינען מאכטלאז און איך גלויב ניט אין זייער ערנסטקייט.

„דער סאוועט האט אנערקענט לע-נין'ען און ערקלעהרט, אז ער איז גע-רעכט; אז מיר, רוסען, מוזען זיך צוגע-וואוינען צום געדאנק וועגען דעם פערלוסט פון פינלאנד, עסטלאנד, ליטא, קורלאנד, ווייס - רוסלאנד, אוקראינא און א טייל פון קאווקאז; אז רוסלאנד אלס גאנצע עקזיסטירט ניט, נור אלס בעזונדערע שטעדט און דערפער, עקאנאמיש אבהענ-גיג פון פרעמדע. רוסלאנד'ס לאגע איז עהנליך צו דער פון פוילען, נאכדעם ווי זי איז צוטיילט געווארען.

„איז ווילהעלם'ס חלום ניט פערווירק-ליכט געווארען? האבען די רוסישע קא-מיסארען (מיניסטארען) ניט פערדיענט דעם דייטשען אייזערנעם קרייץ? די באלשעוויקעס האבען געדיענט און דיענען דייטשלאנד. עס איז קיין סוד ניט, אז רוסלאנד איז ארומגענומען מיט א נעץ פון דייטשע ארגאניזאציעס און אז אונ-זערע לייט, וואס זוכען הערצושטעלען די מאנארכי, ארבייטען צוזאמען מיט די דייטשען. עס איז קיין סוד ניט, אז מעה-רערע רוסען טרוימען פון דער צייט, ווען די דייטשען וועלען אריין אין פעטראגראד און דייטשע גארדאוואיעס וועלען זיך ארומדרעהען אויף נעווסקי פראספעקט. זיי וועלען שוין בעסער האבען צו טון מיט'ן טייפעל אליין, איידער מיט די באלשעוויקעס.

„וואס טוען זיי מיט מיין רוסלאנד? די באלשעוויקעס זיינען אונזער נאציאנא-לער אונגליק, אבער רוסלאנד מוז גערע-טעט ווערען, ניט דורכ'ן שונא, ניט דורך דייטשע באיאנעטען, נאר דורך אונז אליין. מיר רוסען מוזען זיין די בעלי בתים פון רוסלאנד. מען טאר ניט זאגען, אז מיר זיינען שוואך און אז אהן ווילהעלם'ן קע-נען מיר ניט ארגאניזירען אונזערע שטאא-טען.

„ניט פאר דעם האבען מיר פארגאסען שטראמען רוסיש בלוט דריי יאהר צייט, אום אויסצופאלגען דאס באלשעוויסטי-שע פראגראם, אויסשטרעקענדיג אונזערע הענד צום שונא.

„אויב דער אבמאך מיט די באלשעווי-קעס איז פערראטה צו רוסלאנד, דאן איז אונזער איצטיגעס איינפערשטענדניס מיט דייטשלאנד זיכער פערראטה צו רוסלאנד. מיר דארפען ניט פערגעסען, אז דאס רו-סישע פאלק וועט ניט שטארבען. פריהער אדער שפעטער וועט דאס פאלק בעגריי-פען די וויכטיגקייט פון מיין רוסלאנד, און פערראטה וועט קיינמאל ניט פערגע-בען ווערען.

„עס איז א טעות צו דענקען אז ני-קאלאי קען צוריקקומען, אבער איך ווייס, אז מיר וועלען קיינמאל ניט ווידער זיין שטארק און פריי, סיידען דורך איין זאך וואס איך האב געלערנט אין מיין יוגענד און דאס איז: „דורך קאמף וועסטו דיין רעכט געווינען".

„מיר מוזען קעמפען — קעמפען גע-גען דייטשלאנד און געגען די באלשע-וויקעס.

צום סוף פון קייבעל זאגט בערנשטיין, אז „די צאריסטישע רעגירונג האט פער-אורטיילט סאווינקאוו'ן צום טויט אלס איהר געוואגטעסטער שונא. די באלשע-וויסטישע רעגירונג זוכט סאווינקאוו'ן און אויב זיי וועלען איהם נור געפינען, וועלען זיי איהם וואהרשיינליך דערשיסען אלס זייער געוואגטעסטען שונא. אבער איך וועל ניט זיין איבערראשט צו זעהען, ווי זיין מעכטיגע פערזענליכקייט וועט שפיעלען א פראמינענטע ראלע אין דער ווידער - ערלייזונג פון רוסלאנד".

דאס אידישע ווין

פון מנחם קרהי

עס איז אן אלטער כלל אמת: „כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" עס איז ניטא קיין שלעכטעס פון וועלכע עס זאל נים ארויסקומען קיין גוטעס. נאך דער לאנ-גער רייהע פון פערשיעדענע קרבנות וועל-כע מיר האבען געבראכט אויף'ן מלחמה מזבח, נאך די גרויסע איבערמענשליכע צרות וואס מיר זיינען אויסגעשטאנען אין דער שרעקליכער צייט קענען מיר איצט פארשרייבען אויך עפעס לטובת אונזער פאלק: דאס נאציאנאלע ערוואכען פון אונזערע ברייטע פאלקסמאסען.

אפשר איז די טהאטזאך פון דעם נאצ-יאנאלען ערוואכען פון אונזער פאלק אזוי גרויס און וויכטיג, אז מיר האבען זי געקענט דערגרייכען נור דורך א ים פון בלוט און א תחום פון צרות אפשר האבען מיר געמוזט צוערשט דורכגעהן דעם ברע-נענדיגען גיהנום, כדי געלייטערט צו ווע-רען און גערייניגט ווערען אום ווידער אויפגענומען צו ווערען אין דער געזעל-שאפט פון די וועלטס פעלקער, און אפשר איז עס גאר א השפעה פון דער סביבה, א מאסען סוגעסטיע. די יודישע מאסען זעהען אז אלע פעלקער ערוואכען און נעהמען זיך אדער בעקומען זייערע רעכט ווילען זיי אויך מעהר ניט קלייבען קיין ביינער אונטער פרעמדע טישען און ניט זיין אבהענגיג מעהר פון פרעמדען חסד אפשר!

סיי ווי סיי איז עס א פאקט אז אויך די ברייטע די ארטהאדאקסע מאסען הויבען זיך אן ערנסט בעשעפטיגען מיט די נאציאנאלע פראגען. אויף'ן טאג ארדנונג שטעהט איצט די פראגע וועגען ארץ ישראל.

אויף ווי וויים די דאזיגע פראגע אינ-טערעסירט די ברייטע ארטהאדאקסישע שיכטע קען מען זעהן דערפון וואס די ניי געגרינדעטע פסידא פאראייניגונג „צו היטען די אינטערעסען פון ארטהא-דאקסישען יודענטהום" האט אויף איהר ערשטער פערזאמלונג כמעט גראד אלס לעצטען פונקט אריינגענומען אין פראג-ראם ארץ ישראל.

אויך די היגע אגודת ישראל האט זיך צוויי טעג לאנג בעשעפטיגט מיט ארץ ישראל, ווי לאנג עס איז געגאנגען האט די לייטונג וואס שטעהט אונטערן פראנק פורטער קאמיטע געהאלטען זיך פאסיוו אין דעם ענין ווען עס איז אבער געווארען א סכנה אז די בעוועגונג קאן איהר ארוים וואקסען איבערן קאפ האט זי צונויפגערו-פען א גרויסע פערזאמלונג כדי צו פאר-כאפען וואס עס וועט זיך נאך לאזען, און נאך לאנגע און הייסע וכוחים איז בע-שלאסען געווארען איבערצוגעבען די זאך א ספעציעלער ניי געגרינדעטער קאמיס-יאן.

אינצווישען האט דער ראדיקאלער פלי-געל מיט דעם דראהאביטשער רבי רב הייסל שאפירא בראש געגרינדעט א חסידיש ציוניסטישער חברה ישוב ארץ ישראל. די פעראייניגונג שטעהט אויף דעם באזעלער פראגראם און אנערקענט די ציוניסטישע פעדעראציע אלס איהר פיהרער. זי האט אבער די מעגליכקייטען זיך אויטאנאם און פריי צו בעוועגען אלס ציוניסטישער פערטרעטער זיצט אין קא-מיטעט דר. פאכטמאן.

שבת צו נאכטס דעם 23-טען פעברואר איז אין גרויסען קאנטינענטאל זאל פאר-געקומען אן אימפאזאנטע פאלקס פער-זאמלונג. דער שטאאטס באהן ראט שטריקער און אבגעארדנעטער דר שטרוי כער האבען רעפערירט איבער אן אלגע-מיינעם קאנגרעס פון די עסטרייכישע אי-דען אין דעם זין איז אויך אנגענומען גע-ווארען א רעזאלוציע.

שבת דעם 2-טען מערץ איז אין דעם דערמאהנטען זאל פארגעקומען אן הזכרה אווענד נאך דר. טשלענאוו ז"ל. די טרויער רעדע האט געהאלטען אדאלף שטאנד.

אויף ווי וויים עס הייבען אן יודיש צו פיהלען אויך די אזוי אנגערופענע מערב אידען קענען בעווייזען פאלגענדע פאק-טען:

מיט א קורצער צייט צוריק האט די דירעקציע פון די „קאמערשפילע" פאר דער פעראייניגונג פון די יודישע הויכשו-לער אויסגעבארגט איהר זאל וואו מאקס בראד האט גע'ייענט פון זיינע שריפטען.

זונטאג דעם 16-טען פעברואר איז אויף דער „נייער ווינער ביהנע" פער-אנשטאלט געווארען א העברעאישער אבענד, וואו דר. [illegible] האט גע'ע[illegible] אי-[illegible] יודישען חנוך און עס איז אויפ[illegible]-פיהרט געווארען דאס שעהנע דראמא, „החשמונאים הקטנים".

אויף זונטאג דעם 3-טען מערץ איז בע-שטימט געווארען אן אבענד אין קאנצערט הויז-זאל וואו עס זאל לטובת דעם מעד-כען פעראיין „כנרת" פעליקס סאלטען לייענען פון זיינע שריפטען.

בכלל בלאזט איצט ביי אונז א ניי מארגען ווינטעל עס איז צו האפען אז באלד וועט אויך די זון קומען.

ווין אנפאנג מערץ.

(קאפענהאגענער „וואכענבלאט")

מיט'ן אידישען רעגי-מענט צו אידישע קאלאניעס

ארייגצושטעלען די פוס אויף דער הייליגער ערד פון פאלעסטינא איז פאר א ציוניסט אן אינערליכע איבערלעבונג, וועלכע עס קען ניט פיהלען קיין שום ריי-זענדער. וואס ער זאל ניט זיין — א איד, א קריסט, א מוסלאם, אדער איז גאנצען אן אונגלויביגער. זיי אלע וועלען אפשר טיעף גערירט ווערען, אבער דער כאראק-טער פון זייער אויפרירונג איז אין גאנ-צען אן אנדערער. זיי זעהען אלעס נור דורך דער גלאז פון עבר, פון דער פערגאנ-גענהייט, פאר זיי ענטפלעקען זיך די ביל-דער פון מרים, שמשון גדעון א. א. דער מאדערנער ציוניסט איז הויפטזעכליך אן עתיד - מענש — וואס ער זאל ניט זעהן, זעהט זעהר ער איז דער ליכט פון עתיד. דער "אלגעמיינער" דורכפאהרער. אז ער זאל זיך אנשטויסען אז א רייהע קליינע איינגעפאלענע הייזלי" פערזינקען ביז די קניה אין בלאטע, און ביי דער זייט א בארג פשוטע פערלעטערטע שטיינער, וועט ער, דערוויסענדיג זיך אז דאס איז עזה, פריהער פון אלץ א טראכט טהאן פון אמאליגע עזה און פער'חלום'ען זיך וועגען שמשון און דלילה, און די שטיינער און שטיינדלעך — דאס זיינען זיי געווים די איינגעפאלענע ווענד פון די פלי-שתים'ס טעמפעל דער ציוניסט אבער וועט גאר זעהן א "ניע עזה" — די עזה פון דער צוקונפט ער וועט אין דעם אלעם זעהן שעהנע גאסען וואונדער - שעהנע הייזער, ליעבע הוימען, ברייט און לופטיג אויפגעמויערטע שוהלען אוניווערסיטע-טען — א שעהנע שטאדט מיט גליקליכע איינוואוינער.

אבער ניט אומעדום דארף מען דאס אלעס זיך פארשטעלען. צייטענווייז קומט אוים דורכצורייסען א קאלאניע. וואס פשוט זי פליסט מיט מילך און הא-ניג, איינער פרעגט דעם אנדערען: וואס איז דאס?" — און דער אנדערער ענט-פערט: "דאס איז א אידישע קאלאניע". טויזענדער ענגלישע סאלדאטען קענען זיך נאר ניט אפלעבען פון פראכטפולען אויס-זעהן פון פיעלע אידישע קאלאניעס, אז אפילו אין זייערע בריעף אהיים פערגעסען זיי ניט צו בעזינגען די יענע געגענדען. וועלכע אטהעמען מיט "היימישער ציר-וויליזאציע". און וועלכע וואלטען עד היום פערבליבען וויסט און לעער, ווען ניט די אידען. די איינציגע טענה זייערע איז נאר: "פארוואס זיינען ניט דא מער אזעל-כע שעהנע קאלאניעס? — און פער-שטעהט זיך, אז ניט פיעל געענטפערט ווערען אויף דעם. און אז דער קורצער ענטפער "טערקיי?" וועט גענוג פער-ענטפערן די פראגע.

אבער טערקיי פערלירט איהר טאנ-געבעריי איבער די גרענעצען, און וועלכע די אידישע רעגירונג וועט אוועקגע-

Labatt's

דער נייער טרונק מיט דער אלטער קוואליטעט

די "טאניק" קוואליטעט פון לאבאט'ס "אלד לאנדאן ברו" צו פארקויפען פון איסטער צייט זענען פאלשטענדיג די-זעלבע ווי יענע לאבאט'ס בראי וואס איהר פלעגט גע-רויכען און איהר האט אזוי גוט געגליכען אייער גאנצען לע-בען.

דער איינציגער חלוק איז בלויז וואס אלד לאנדאן ברוי איז ווייניגער סטימולירענד, ענטהאלט ווייניגער אלקאהאל — דאס איז א "טעמפערענץ טרונק" וועלכע וועט צופרידען שטעלען אזעלכע וואס פלעגען פריהער טרינקען אלקאהאל געטראנקען. און וועלען א גרויסע הנאה האבען

Old London Brew

JOHN LABATT, Limited, Brewing Since 1832

LONDON, Ont., and No. 4 St. Helen St. MONTREAL

טאראנטא—180 דאן עספלאנייד